

Strategija i akcioni plan za zaštitu od nasilja u porodici
(2022-2025)

Jul 2021

Prijavljivanje slučajeva nasilja u porodici

Kontakti:

Policija Kosova – Dragaš :192

Centar za socijalni rad – Dragaš:044/415-635

Hitni brojevi -122

Priznanja

Strategija i akcioni plan za zaštitu od nasilja u porodici izrađeni su zahvaljujući zajedničkim naporima Radne grupe za izradu Strategije i akcionog plana za zaštitu od nasilja u porodici, pod koordinacijom SRR i uz podršku Misije OEBS-a na Kosovu i široke lepeze partnera.

Opština Dragaš je veoma zahvalna predstavnicima SRR, OCPM, CSR, NVO, odborničke grupe žena, lokalnih medija i Policije Kosova na uložnim naporima i posvećenosti. Opština Dragaš želi takođe da se posebno zahvali opštinskim institucijama na njihovom doprinosu, čime su pokazale da su im mere za sprečavanje nasilja u porodici prioritetne – Direkciji za obrazovanje i Direkciji za zdravlje i socijalnu zaštitu (DZSZ).

Predstavnici lokalnih institucija i regionalnih službi takođe su značajno doprineli izradi ove strategije, pomažući da se usklade planirani ciljevi i mere sa međunarodnim standardima i normama za sprečavanje i borbu protiv nasilja u porodici.

Strategija i akcioni plan za zaštitu od nasilja u porodici jedan su od najvažnijih dokumenata Opštine Dragaš, njegova izrada je plod dugotrajnog procesa diskusija i konkretnih doprinosa mnogih relevantnih institucija koje rade u ovoj oblasti. Njihovo angažovanje i doprinos doveli su do rezultata koji se nalaze u ovom dokumentu za sprečavanje nasilja u porodici u našoj opštini.

Spisak skraćénica:

AU	Administrativno uputstvo
CPM	Centar za porodičnu medicinu
CSR	Centar za socijalni rad
CSU	Centar za stručno usavršavanje
EU	Evropska unija
MLU	Ministarstvo lokalne uprave
MOR	Memorandum o razumevanju
NP	Nasilje u porodici
NVO	Nevladina organizacija
ODO	Opštinska direkcija za obrazovanje
OMiK	Misija Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju na Kosovu
OSRR	Opštinski službenici za rodnu ravnopravnost
PK	Policija Kosova
RZN	Rodno zasnovano nasilje
SOP	Standardni operativni postupak za zaštitu od nasilja u porodici
VRK	Vlada Republike Kosovo
ZŽ	Zastupnik žrtava

Sadržaj

I. Rezime

II. Uvod

III. Metodologija

IV. Opšte informacije – Analiza situacije

4.1. Opšta analiza situacije sa nasiljem u porodici

4.2. Analiza situacije sa nasiljem u porodici u Opštini _____

4.3. Najznačajnije posledice nasilja u porodici

V. Strateški ciljevi

VI. Akcioni plan

VII. Sprovođenje, praćenje i ocenjivanje

7.1. Mehanizmi za sprovođenje

7.2. Mehanizmi za praćenje i ocenjivanje

I. Rezime

Nasilje u porodici je krivično delo¹ i fenomen koji podriva vrednosti demokratskog društva. U okviru svojih načela, Ustav Republike Kosovo² pruža mere zaštite i garantuje osnovna ljudska prava i slobode, smatrajući ih nedeljivim, neotuđivim i nepovredivim.

Kako bi se sprečilo nasilje u porodici i efikasnije reagovalo na slučajeve nasilja u porodici, sa krajnjim ciljem ispunjavanja standarda za pružanje adekvatne zaštite žrtvama nasilja u porodici, Zakon o zaštiti od nasilja u porodici izrađen je u skladu sa Istanbulskom konvencijom, gde je „nasilje u porodici“³ definisano kao „svaki namerni čin ili propust koji dovodi do zlostavljanja, kada je izvršen od strane osobe koja je ili je bila u porodičnom odnosu sa žrtvom“:

Shodno obavezama koje proizilaze iz pravnog okvira i međunarodnih standarda, i u velikoj meri na osnovu **Nacionalne strategije za zaštitu od nasilja u porodici/nacionalnih praktičnih politika** i kosovskog Programa za rodnu ravnopravnost (2020-2024), koji predstavljaju logičan nastavak posvećenosti vladinih institucija funkcionalnom i delotvornom rešenju za sprečavanje i borbu protiv nasilja u porodici i eliminisanje nejednakosti na lokalnom nivou, pod koordinacijom Opštinskog koordinacionog mehanizma za zaštitu od nasilja u porodici, i uz podršku Misije OEBS-a na Kosovu, Skupština opštine _____ izradila je Opštinsku strategiju i akcioni plan za zaštitu od nasilja u porodici.

Osuđujući sve vidove⁴ nasilja u porodici i pozivajući se na načela Povelje Ujedinjenih nacija o „jednakim pravima za muškarce i žene“⁵, ova strategija je usredsređena na jačanje i funkcionalizaciju Opštinskog koordinacionog mehanizma za zaštitu od nasilja u porodici, u skladu sa odgovornostima definisanim u Memorandumu o razumevanju⁶, važećim pravnim okvirom i obavezama koje proizilaze iz Istanbulske konvencije o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, a njen cilj je poboljšanje delotvornosti koordinacionih aktivnosti radi smanjenja nasilja u porodici i zaštite žrtava nasilja u najvećoj mogućoj meri.

Namera je da se ovaj strateški cilj ostvari prioritarnim rešavanjem sledećih oblasti delovanja:

Poboljšanje institucionalnog sistema za sprečavanje i pružanje kvalitetnih usluga za zaštitu od nasilja u porodici;

Povećanje napora lokalne vlade na sprečavanju i zaštiti od nasilja u porodici;

---

¹ Krivični zakonik br. 06/L-074 Republike Kosovo, član 248;

² Ustav Republike Kosovo, Poglavlje II;

³ Zakon br. 03/L-182 o zaštiti od nasilja u porodici, Skupština Kosova, član 2.1(1.1) definiše ga kao odnos između ljudi koji su vereni ili su bili vereni, venčani ili su bili venčani, žive ili su živeli u vanbračnoj zajednici, žive ili su živeli u zajedničkom domaćinstvu, koriste ili su koristili zajedničku kuću i u krvnom su srodstvu, u braku, u srodstvu zasnovanom usvojenjem, u tazbinskom srodstvu ili su u starateljskom odnosu, uključujući roditelje, dede i babe, decu, unuke, nećake i nećakinje, braću i sestre, tetke, ujake i stričeve ili rođake, roditelji su zajedničkog deteta ili su strane u sporu oko porodičnog odnosa, dostupno na: <http://www.assembly-kosova.org/common/docs/ligjet/2010-182-eng.pdf> 2;

⁴ Za potrebe ove strategije, definicije nasilja u porodici, fizičkog, psihičkog i seksualnog nasilja biće iste kao i one date u članu 2, tačka 1.2 Zakona br. 03/L-182 o zaštiti od nasilja u porodici;

⁵ UN, Povelja Ujedinjenih nacija, član 1, 1945;

⁶ Memorandum o razumevanju o institucionalizaciji Koordinacionog mehanizama za zaštitu od nasilja u porodici i načinu njegovog rada, potpisan u Opštini _____ dana _____;

Jačanja usluga rehabilitacije i reintegracije za žrtve nasilja u porodici;

S tim u vezi, korišćeni strateški pristup pomoći će Opštinskom koordinacionom mehanizmu za zaštitu od nasilja u porodici u njegovom osnaživanju kako bi se ispunile odgovornosti institucija zastupljenih u ovom institucionalnom telu i uslovi definisani u (memorandumu o razumevanju, uneti datume i opštine) o njegovom osnivanju, putem jasnih ciljeva i konkretnih aktivnosti. Istovremeno, on teži obezbeđivanju primene pravnog okvira, nacionalnih praktičnih politika i međunarodnih standarda za sprečavanje, proaktivnu identifikaciju i borbu protiv nasilja u porodici, i obezbeđivanju neposrednog odgovora i propratnih aktivnosti u pružanju kvalitetnih usluga zaštite i radu na slučajevima nasilja u porodici. Štaviše, putem delotvornih mera koje imaju za cilj poboljšanje koordinacije aktivnosti relevantnih aktera, on teži negovanju društvenog napretka kojim će društvo postati svesno i podržavati ljudsko pravo na život bez nasilja, promovisanju socijalnog i ekonomskog osnaživanja devojčica i žena i definitivnoj neprihvatljivosti nasilja u porodici u našoj zajednici.

U duhu Istanbulske konvencije koja prepoznaje da rodno zasnovano nasilje nad ženama predstavlja „ozbiljno kršenje ljudskih prava žena i devojčica i glavnu prepreku ostvarivanju jednakosti između žena i muškaraca“⁷, Strategija ugrađuje rodnu perspektivu definisanjem konkretnih mera za osnaživanje žena i ostvarivanje ravnopravnosti žena i muškaraca u akcionom planu.

Uvereni da je ulaganje u ljudski kapital ne samo ispravna stvar iz etičkog i moralnog ugla, već i najmudriji način delovanja iz ekonomskog ugla za ljude, njihove porodice, zajednicu, društvo i državu uopšte, ova strategija se takođe bavi načelima i dimenzijama međunarodnih ugovora o ljudskim pravima, naročito onim definisanim u Konvenciji o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, kao što su:

ljudsko dostojanstvo⁸;

ravnopravnost između žena i muškaraca⁹;

nediskriminacija¹⁰;

zabrana proterivanja odnosno vraćanja¹¹;

težeći da se život u zajednici odvija na osnovu poštovanja vladavine prava, ljudskih prava, jednakih prava za muškarce i žene i demokratije.

---

⁷ Savet Evrope, Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, Preambula, 2011;

⁸ UN, Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima, Preambula, 1948;

⁹ Savet Evrope, Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, Preambula, član 4.2, 2011;

¹⁰ Ibid, član 4.3;

¹¹ Ibid, članovi 59-61, „zahteva da žene žrtve nasilja u porodici, nezavisno od njihovog statusa ili boravišta, ne budu ni pod kojim uslovima vraćene ni u jednu zemlju u kojoj će im život biti u opasnosti ili gde bi mogle da budu podvrgnute mučenju ili nehumanom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju“.

Strategija i akcioni plan Opštine Dragaš za zaštitu od nasilja u porodici takođe omogućavaju koordinaciju postojećih napora između svih odeljenja lokalne uprave, institucija i nevladinih organizacija, angažovanjem različitih javnih i privatnih struktura za razgovore i rešavanje pitanja u oblastima kao što su obrazovanje, zdravstvena zaštita, socijalne usluge, zapošljavanje, pravda, porodica, deca i stariji.

Putem delotvorne primene Strategije i akcionog plana za zaštitu od nasilja u porodici, Opština Dragas će ojačati i povećati delotvornost institucionalnih mehanizama za zaštitu, sprečavanje, krivično gonjenje i eliminisanje nasilja u porodici, podizanje svesti građana zarad osporavanja nasilnog ponašanja, ostajući uverena i štiteći stav da je nasilje u porodici nad bilo kojim njenim članom neprihvatljivo.

Ovaj strateški dokument odnosi se na sprovođenje pravnog okvira protiv nasilja u porodici u celosti, gde se, između ostalog, ističe:

1. Izrada praktičnih politika na lokalnom nivou za sprečavanje i zaštitu od nasilja u porodici i pružanje usluga kako žrtvama tako i počiniocima nasilja u porodici.
2. Finansijska podrška za regionalna prihvatilišta koja pružaju podršku majkama sa decom srazmerno broju slučajeva iz Opštine Dragaš koji su u prihvatilišta primljeni kao žrtve nasilja u porodici.

Ispunjavanje obaveza koje proizilaze iz Strategije takođe će doprineti ispunjavanju nacionalnih ciljeva utvrđenih u skladu sa Ciljevima održivog razvoja (COR) koji pozivaju na eliminisanje nejednakosti (COR 5)¹², čime se teži eliminisanju svih vidova nasilja nad ženama i devojčicama, uključujući i trgovinu i druge vidove eksploatacije, i eliminisanju štetnih praksi kao što su dečiji, rani i prisilni brakovi; i promovisanje mirnih i inkluzivnih društava za održivi razvoj (COR 16)¹³, čime se teži okončanju zlostavljanja, eksploatacije, trgovine ljudima i svih vidova nasilja nad decom i mučenja dece, i smanjenju svih vidova nasilja i povezanih smrti kako bi se postiglo mirno i inkluzivno društvo.

Ispunjavanje ovih obaveza i strateških ciljeva omogućiće Opštini Dragas da postane mesto gde se nasilje nad ženama i nasilje u porodici neće tolerisati, gde je reformisanje sistema socijalne zaštite vođeno načelom jednakosti i gde se neguje filozofija podsticanja preventivnih socijalnih politika, čime se promovišu društveni napredak i demokratsko građanstvo radi postizanja najviše kolektivne svesti o rodnoj ravnopravnosti i pravima žena kako je zagantovano međunarodnim konvencijama o ljudskim pravima, naročito Konvencijom Saveta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici.

---

¹² Postizanje rodne ravnopravnosti i osnaživanje svih žena i devojčica.

¹³ Mir, pravda i snažne institucije.

II. Uvod

Iako nasilje nad ženama i nasilje u porodici predstavlja kršenje osnovnih ljudskih prava i sloboda¹⁴ i udarac na ljudsko dostojanstvo, oni je i dalje rasprostranjeno i u svetu i u kosovskom društvu.

Nasilje nad ženama je manifestacija istorijski neravnopravnih odnosa moći između muškaraca i žena¹⁵ i s pravom se smatra najvećom preprekom postizanju mirnog, prosperitetnog i stabilnog sveta. Pored ekonomskih teškoća, naše društvo se suočava sa nizom drugih problema, kao što su nezaposlenost, demografska kretanja, promene koncepta ljudskih vrednosti i vrlina, što neposredno utiče na nedovoljnu zastupljenost žena u donošenju odluka i rodnu neravnopravnost.

Imajući u vidu da se nasilje nad ženama i nasilje u porodici sve više prepoznaju ne samo kao kršenje individualnih prava, već i kao pretnja demokratiji, prepreka društvenom razvoju i pretnja trajnom miru, čije posledice ne samo da predstavljaju udarac na užu porodicu već i šire društvo, i kao takvi zahtevaju angažovanje celog društva na preduzimanju neophodnih mere za sprečavanje i borbu protiv nasilja u porodici, Misija OEBS-a na Kosovu preuzela je inicijativu da podrži Opštinski koordinacioni mehanizam za zaštitu od nasilja u porodici u izradi Opštinske strategije i akcionog plana za zaštitu od nasilja u porodici (2021-2025).

Pre svega, svojim stubovima postavljenim na „sprečavanju nasilja, zaštiti žrtava i krivičnom gonjenju počinitelaca nasilja“, Strategija će dovesti do veće saradnje između stanovnika i državnih institucija. Ona takođe ima za cilj promenu mentaliteta pojedinaca pozivanjem članova društva, naročito muškaraca i dečaka, da promene svoje ponašanje.

Pored toga, ovaj strateški dokument ima za cilj da služi kao sveobuhvatan i jedinstven okvir institucionalnih napora za reformisanje sistema za zaštitu od nasilja u porodici. Ove mere imaju za cilj jačanje koordinacionih mehanizama za brz odgovor i saradnju radi sprečavanja i efikasne zaštite slučajeva nasilja u porodici; promovisanje programa i aktivnosti za osnaživanje žena, uklanjanje predrasuda i stereotipa i njihovih posledica; obezbeđivanje održivosti usluga rehabilitacije i reintegracije za žrtve nasilja u porodici.

U strateškom dokumentu identifikovana su pitanja koja zahtevaju hitnu intervenciju, pozivanjem na ulaganje maksimalnih napora za stvaranje „društva koje svim svojim građanima, odraslima i deci, obezbeđuje da žive bez straha ili pretnje od nasilja u porodici, koje štiti žrtve, poziva počinioce na odgovornost i smanjuje toleranciju javnosti prema nasilju u porodici“.¹⁶

Ostvarivanje ljudskih prava počinje osiguravanjem ravnopravnosti, što za rezultat ima visok nivo ekonomske produktivnosti, društvene inkluzije i opšteg razvoja. Definisanjem sledećeg koraka ka uspostavljanju koherentne strukture za promociju, poštovanje, zaštitu i borbu protiv nasilja nad

---

¹⁴ Deklaracija Ujedinjenih nacija o eliminaciji nasilja nad ženama, 1994;

<https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/ViolenceAgainstWomen.aspx>, pristupljeno 1. jula 2021;

¹⁵ Savet Evrope, Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, Preambula, 2011;

¹⁶ Ministarstvo pravde, Nacionalna strategija Republike Kosovo za zaštitu od nasilja u porodici i akcioni plan (2016-2020), 2016.

ženama i nasilja u porodici, Strategija ima za cilj da posluži kao katalizator i ubrza više ulaganja u ljudska prava i veću ravnopravnost i ekonomski rast u zemlji. Štaviše, Strategija poziva na delovanje, na ujedinjenje znanja, energije, mogućnosti i finansija, radi potpunog ostvarivanja ljudskih prava, rasta blagostanja i uklanjanja socijalne kohezije u Opštini _____.

III. Metodologija

(potražite informacije o inicijativi za izradu strategije)

Strategija za zaštitu od nasilja u porodici izrađena je na osnovu kombinovane metodologije kako bi bila sveobuhvatna, odgovorila na ključne prioritete shodno potrebi za intervencijom i osigurala da predviđene aktivnosti doprinesu postizanju strateških ciljeva.

U strukturnom i sadržajnom smislu, „Strategija za zaštitu od nasilja u porodici (2021-2025)“ izrađena je u potpunoj saglasnosti sa Administrativnim uputstvom (VRK) br. 07/2018 za planiranje i izradu strateških dokumenata i akcionih planova, Poslovníkom Vlade br. 09/2011 i Uredbom (VRK) br. 05/2016 o minimalnim standardima procesa javnih konsultacija.

Izrada strategije prošla je kroz dugačak participativni proces, pod rukovodstvom opštine, viših rukovodilaca i odgovornog osoblja različitih direkcija uključenih u proces, zajedno sa svim drugim institucijama na opštinskom nivou. Organizovan je niz opsežnih sastanaka radi upoznavanja sa situacijom, odlučivanja o strateškom pravcu i planiranja konkretnih aktivnosti u skladu sa vremenskim okvirom ove strategije.

Tokom procesa izrade strategije organizovane su radionice sa relevantnim akterima u okviru Opštinskog koordinacionog mehanizma za borbu protiv nasilja u porodici. Učesnici radionice bili su predstavnici: Policije Kosova, Osnovnog tužilaštva u _____, Osnovnog suda u _____, Kancelarije za zaštitu žrtava, Agencije za besplatnu pravnu pomoć, Opštinske direkcije za zdravlje i socijalnu zaštitu, Opštinske direkcije za obrazovanje, Centra za socijalni rad, Kancelarije za rodnu ravnopravnost, Centra za porodičnu medicinu i Prihvatišta (**identifikovati učesnike prema listi sa potpisima**), a po potrebi su održani pojedinačni sastanci sa ključnim institucionalnim akterima i predstavnicima građanskog društva.

Ove aktivnosti su poslužile za dobijanje stavova i doprinosa svih predstavnika u okviru koordinacionih mehanizama za borbu protiv nasilja u porodici i drugih relevantnih aktera, ističući prednosti, slabosti, mogućnosti i potencijalne rizike u ispunjavanju ciljeva strateškog dokumenta. Radionica je poslužila i kao sredstvo za dobijanje saglasnosti svih strana prilikom definisanja svrhe, ciljeva, aktivnosti, rezultata i pokazatelja strateškog dokumenta.

U principu, proces izrade strategije bio je podjeljen u tri faze:

Prva faza podrazumevala je analizu opšte situacije, i tada su razmotreni i analizirani međunarodni instrumenti i standardi, važeći pravni okvir, praktične politike i strategije za zaštitu od nasilja u

porodici, kao i izveštaji, istraživanja i druge nedavno sprovedene domaće i međunarodne studije o nasilju u porodici.

Druga faza podrazumevala je održavanje individualnih radionica i sesija sa ključnim institucionalnim akterima i predstavnicima građanskog društva.

U trećoj fazi dokument je prošao kroz proces javnih konsultacija, osiguravajući da proces izrade dokumenta bude poznat i pruži priliku svim institucionalnim akterima na centralnom i lokalnom nivou i predstavnicima građanskog društva da na njega daju komentare, s ciljem sveobuhvatnog učešća u procesu sprečavanja i zaštite žrtava nasilja u porodici u skladu sa njihovim najboljim interesom.

Šef Koordinacionog mehanizma protiv nasilja u porodici, u tesnoj saradnji sa članovima mehanizma i uz podršku Misije OEBS -a na Kosovu, pregledao je, uneo i potvrdio validnost doprinosa dobijenih u procesu javnih konsultacija i, u skladu sa važećim propisima, strateški dokument je podnet na usvajanje **Skupštini opštine**.

IV. Osnovne informacije

4.1 Opšta analiza situacije sa nasiljem u porodici

Rodna ravnopravnost je načelo ljudskih prava; stoga su prava žena neotuđiv, sastavni i neodvojivi deo univerzalnih ljudskih prava. Život bez nasilja je preduslov i osnovni uslov za ravnopravan život. Kada govorimo o „zaštiti od nasilja u porodici“, Ministarstvo pravde, u saradnji sa centralnim i lokalnim vladinim institucijama, a posebno Agencijom za rodnu ravnopravnost, uz podršku lokalnih i međunarodnih organizacija, poput Misije OEBS -a na Kosovu, razvilo je nekoliko reformskih inicijativa i napredovalo u praktičnoj primeni pravnog okvira pridržavajući se međunarodnih standarda¹⁷.

Ove reforme dovele su do veće političke spremnosti i institucionalne posvećenosti uključivanju „rodne ravnopravnosti“ u centar strateških politika, što je rezultiralo izradom lokalnih praktičnih politika i zakonodavstva u skladu sa međunarodnim standardima, osmišljavanjem posebnih programa za zaštitu od nasilja u porodici i rodnu ravnopravnost, preduzimanjem mera u cilju ispunjavanja specifičnih potreba žena i iskorenjivanja navika/praksi koje negativno utiču na puno ostvarivanje ljudskih prava.

Međutim, uključivanje ovih standarda u program institucionalne politike ne podrazumeva samo posvećenost njihovoj primeni, već i preduzimanje niza mera za ispunjenje određenog broja

---

¹⁷ Standardi definisani u „Preporuci Komiteta ministara Saveta Evrope CM/Rec (2007)/17 Preporuka o standardima i mehanizmima za rodnu ravnopravnost“.

zahteva, koje su kvalitativni pokazatelji političke volje za postizanje suštinske rodne ravnopravnosti, a samim tim i zaštite od nasilja u porodici.

Na osnovu nalaza izveštaja o praćenju zaštite od nasilja u porodici, koji istovremeno oslikavaju aktuelnu situaciju sa rodnom ravnopравnošću u Republici Kosovo i daju informacije o ključnim pokazateljima i poštovanju zakonskih obaveza, Konvencije Saveta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici i ciljeva održivog razvoja (COR), može se zaključiti da je došlo do značajnog poboljšanja i do ključnih dostignuća, među kojima su: smanjenje predrasuda i stavova koji podržavaju nasilje u porodici; uspostavljanje koordinacionih mehanizama na centralnom i lokalnom nivou protiv nasilja u porodici; proširenje znanja među stručnim licima koja direktno ili indirektno rade na sprečavanju i zaštiti od nasilja u porodici; olakšavanje pristupa uslugama i povećana efikasnost rehabilitacije i reintegracije žrtava nasilja u porodici. Ova dostignuća su u skladu sa globalnom agendom i naporima koji se ulažu u zaštitu od nasilja u porodici.

Međutim, još mnogo toga treba uraditi da bi se poboljšali koordinisani institucionalni naponi za jačanje mehanizama kojima se osigurava brzo reagovanje, zaštita i rešavanje slučajeva nasilja u porodici; osigurava blagostanje žrtava nasilja u porodici; rehabilituju i reintegrišu žrtve nasilja u porodici čime im se pruža mogućnost da žive ravnopravno i dostojanstveno; podstiče društveni napredak tako da se ne toleriše i ne opravdava nasilje nad ženama i nasilje u porodici; osigurava izvođenje počinitelaca nasilja u porodici pred lice pravde i istovremeno obezbeđuje njihova rehabilitacija.

Rodno zasnovano nasilje je najteža povreda sa kojom se suočavaju mnoge žene i devojke. Rodna neravnopravnost i nasilje nad ženama tesno su povezani. Sprečavanje rodno zasnovanog nasilja često dominira diskursom o rodnoj neravnopravnosti, posebno u patrijarhalnim društvima kao što je kosovsko. Procenjuje se da u Evropi najmanje 12 žena svakog dana izgubi život zbog rodno zasnovanog nasilja. Na Kosovu je svaka treća žena doživela fizičko i/ili seksualno nasilje od strane partnera.¹⁸

Učestalost rodno zasnovanog nasilja i dalje je alarmantna na Kosovu. U prošloj deceniji povećan je broj prijavljenih slučajeva ubistava koja su posledica nasilja u porodici i rodno zasnovanog nasilja. Godišnji proseki slučajeva prijavljenih od 2002. do 2017. godine iznosi 1.152, a samo 2019. godine prijavljeno je 1.915 slučajeva. Uprkos povećanju broja prijavljenih slučajeva nasilja u porodici, na osnovu rezultata ankete može se zaključiti da su stvarni incidenti mnogo veći, do 68%, i da mnogi slučajevi ostaju neprijavljeni. Tokom 2020. godine, a posebno tokom mera zaključavanja radi sprečavanja širenja virusa KOVID-19, prema podacima Policije Kosova u

---

¹⁸ UN Women, „Činjenice i brojke: Okončanje nasilja nad ženama, pandemija u različitim formama“, pristupljeno 22. jula 2018, na: [/www.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/facts-and-figures](http://www.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/facts-and-figures);

čitavoj zemlji je prijavljeno skoro 650 slučajeva nasilja u porodici: 161 slučaj prijavljen je u januaru, 151 u februaru, 169 u martu i 167 u aprilu.¹⁹

Institucionalni odgovor u smislu preduzimanja neophodnih i efikasnih mera za rešavanje slučajeva nasilja u porodici i rodno zasnovanog nasilja bio je slab. O tome svedoči velika stopa odbačenih predmeta nasilja u porodici. Tokom 2017. godine više od polovine svih krivičnih prijavi vezanih za slučajeve nasilja u porodici (51.5%) odbačeno je od strane sudova na Kosovu. Štaviše, tokom prvih šest meseci 2018. godine ukupno je odbačeno 15,1% predmeta. Tokom aktivnosti praćenja u periodu 2015-2018, u samo 40,4% predmeta je doneta osuđujuća presuda. Ova spora reakcija sistema krivičnog pravosuđa kada je reč o predmetima nasilja u porodici dovela je do opšte pojave nekažnjavanja počinitelaca nasilja u porodici. Štaviše, svaljivanje krivicu na žrtvu i pomirenje žrtve sa počiniocem i dalje su uobičajena praksa u nadgledanim institucijama, koja se često opravdava ciljem „spasavanja“ tradicionalne porodice.²⁰ Štaviše, studije zaključuju da: skoro jedna trećina stanovnika Kosova veruje da je u porodici „nasilje normalan deo svakog odnosa i društvo generalno priznaje da se nasilje može dogoditi ponekad“. Što je još gore, svaki treći stanovnik Kosova veruje da je nasilje u porodici „porodični problem, pa komšije ne bi trebalo da ga prijavljuju policiji“.²¹

4.2 Analiza situacije sa nasiljem u porodici u Opštini Dragaš

Nasilje u porodici nije nova pojava za građane naše opštine, ali ni za kosovsko društvo uopšte. Ispoljava se u različitim vidovima i intenzitetima i nasleđeno je iz prošlosti, ali se danas ispoljava i u novim vidovima. Analiza situacije u Opštini Dragaš pomogla je da se razjasne problemi i osnovni uzroci. Brojni su uzroci koji dovode do povećanja stope nasilja u porodici, a u njih spadaju:

Rodne nejednakosti: Na Kosovu je uloga žena u procesima društvenog, ekonomskog i političkog razvoja veoma važna, iako se i danas susrećemo sa vidljivim ili skrivenim rodnim nejednakostima. Na rodnu neravnopravnost utiče nizak nivo zaposlenosti žena, poteškoće koje one imaju u pristupu zdravstvenim uslugama, nizak nivo integrisanja žena u ekonomiju i mali broj žena na rukovodećim funkcijama u javnoj upravi.

Na Kosovu je uspostavljena dobra pravna osnova za rodnu ravnopravnost i preduzeti su značajni koraci za unapređenje položaja žena, a Opština Dragaš je ostvarila značajan napredak u unapređivanju položaja žena. Podaci pokazuju veće učešće žena u politici, obrazovanju i drugim sektorima. Međutim, još uvek nije postignuta zadovoljavajuća rodna zastupljenost, predviđena

¹⁹ <https://balkaninsight.com/> Koronavirus i nasilje u porodici: Kad dom nije najsigurnije mesto, april, 2020.

²⁰ KIPRED, Pristup žrtava rodno zasnovanog nasilja pravosuđu na Kosovu: Okončanje nekažnjavanja počinitelaca, 2018;

²¹ Mreža žena Kosova, Nema više opravdanja: Analiza stavova, učestalosti i institucionalni odgovor na nasilje u porodici na Kosovu, 2015;

Zakonom o rodnoj ravnopravnosti, koji propisuje da ravnopravno učešće žena i muškaraca u institucijama mora da bude 50 - 50%.

Imajući u vidu kretanja stope nezaposlenosti, za deo stanovništva opštine Dragaš žene ostaju u nepovoljnijem položaju u odnosu na muškarce u pogledu zaposlenosti, stope siromaštva, obrazovanja, kao i aktivnog učešća u javnosti. i privatna sfera..

Rodna neravnopravnost u ekonomiji: U opštini Dragaš, kao i u celoj zemlji, teška ekonomska situacija više opterećuje žene, koje imaju najveći broj nezaposlenih. Za 2019 godinu, 764 porodice su upisane u šemu socijalne pomoći, 2020 godine imamo 737 prijavljenih i tokom 2021 godine imamo 758 porodica.

Socijalni problemi povezani sa nasiljem u porodici: Rano stupanje u brak jedna je od evidentnih pojava koje pogađaju devojčice i dečake, premda se devojčice suočavaju sa većim posledicama. Rano stupanje u brak mladima, posebno devojčicama, uskraćuje obrazovanje i razvoj dugoročnih perspektiva. Devojčice rađaju decu u najranijem uzrastu, ostaju izolovane od svojih vršnjaka, prijatelja i porodice. Mlade žene ne ostvaruju prihode, te tako ostaju ekonomski zavisne i ne donose odluke u domaćinstvu. Zbog toga su ove mlade žene podložnije nasilju u porodici. Prema nekim podacima, broj slučajeva predatih Centru za socijalni rad (CSR) u Dragašu davanje saglasnosti za rano stupanje u brak varira:

2019: Dva (2) slučaja ranog stupanja u brak

2020: Dva (2) slučaja ranog stupanja u brak

2021: Jedan (1) slučaj ranog stupanja u brak

Broj slučajeva je znatno veći, ali mnogi od njih nisu prijavljeni.

4.3. Najznačajnije posledice nasilja u porodici

Nasilje u porodici ima mnoge posledice po zajednicu, koje imaju veliki broj negativnih efekata:

Porodična kriza: Unapređivanje uloge žene u društvu i njen položaj u porodici promenili su se u smislu njene veće nezavisnosti, preuzimanja inicijativa, obrazovanja, činjenica koje su uticale na promenu uloga u porodici i društvu. Porodična kriza u posleratnom periodu na Kosovu ima različite uzroke: prelazak stanovništva iz sela u gradove, prelazak iz proširenih i velikih porodica u manje porodice. Takve promene posmatraju se kao zaštitni faktori (kada se izbegava patrijarhalni uticaj starijih generacija), ali i kao faktori rizika, poput nemogućnosti da osoba zaštiti sebe u slučajevima nasilja u porodici izazvanog nezaposlenošću, sukobima i različitim mentalitetom različitih generacija, itd.

POVEĆAN BROJ RAZVODA U DRUŠTVU: Broj razvoda varira iz godine u godinu. U 2019. godini bilo je 14 zahteva za razvod braka, 2020. godine 8 zahteva, dok je u 2021. godini bio 21 zahtev. Ovo su podaci koje daje CSR (u nedostatku informacija od suda).

Što se tiče povećanja broja razvoda iz godine u godinu, nismo uspeli da izvedemo nikakve zaključke.

Prema statističkom pokazatelju, broj slučajeva nasilja u porodici prijavljenih CSR za 2019. godinu je četrnaest (14) slučajeva nad kojima je počinjeno nasilje u porodici. U 2020. godini zabeleženo je osam (8) slučajeva nasilja u porodici (ove slučajeve je vodio CSR), dok je u 2021. godini zabeležen dvadeset jedan (21) slučaj. U poslednje tri godine CSR je lečio četrdeset osam (43) žrtava. Od toga je 41 slučaj, 41 žena i 2 muškarca žrtve, a od ovih slučajeva tri žrtve (3) sa svom decom su smeštene u skloništa u Prizrenu.

U 2019. godini izdata su četiri (4) zaštitna naloga, 2020. godine jedna (1) zaštitna naloga i 2021. godine pet (5) zaštitnih naloga i jedna (1) privremena zaštitna naloga za žrtve nasilja u porodici.

Jedan broj žrtava je okončan razvodom, jedna se sklonila u Prihvatište u Prizrenu. Pošto su u nekim slučajevima rešenja i problemi prevaziđeni zahvaljujući posredovanju Centra za socijalni rad, gde su se žrtve nasilja vratile svojim kućama, neki drugi slučajevi su i dalje ostali bez rešenja, pošto je boravak u regionalnom prihvatilištu „Sigurna kuća” privremen, do 6 meseci, ali se u prihvatilištu „Sigurna kuća” u Prizrenu dešava da se za konkretniji slučaj skloništa se produžava do (1) godine, ali, u zavisnosti od slučaja, do dve (2) godine. Žrtve nasilja u porodici, postoje slučajevi da se nakon šestomesečnog boravka prebacuju u druga skloništa (u druge regione Republike Kosovo), gde njihov boravak u svakom skloništu ne traje duže od šest meseci. Tada ove žrtve nasilja nemaju drugog izbora, ili da se vrate u kuću svog pola, gde se često dešava da ni njih ne prihvataju, ili da se ponovo vrate nasilniku koji je nad njima izvršio nasilje, jer ne mogu da nadje drugo rešenje.

Pored prijavljenog broja, slučajevi nasilja u porodici ostaju prilično izolovani slučajevi i vrlo malo prijavljenih. Iz promena statistike iz godine u godinu, primećuje se porast prijavljivanja slučajeva nasilja u porodici u nadležnim institucijama, čime smo shvatili da je svest građana da prijave nasilje značajno porasla u odnosu na prethodne periode, ali je istovremeno poraslo i poverenje građana u institucije koje se bore protiv ove pojave.

Žrtve nasilja u porodici, na osnovu statistike iz 2019, 2020 i 2021. godine, uglavnom su žene.

Strah i niska svest o pitanjima nasilja u porodici: Neprijavljivanje nasilja u porodici od strane žrtava jedna je od najčešćih pojava, jer se smatra da je to sramota i pitanje koje treba da ostane u kući.

Neprihvatanje seksualnog nasilja: Zbog stigme i kažnjavanja primećeno je da žrtve ne prijavljuju nasilje, te se stoga seksualno nasilje manje prijavljuje ili uopšte ne postoji u poređenju sa fizičkim nasiljem.

Problemi u vezi sa nasledstvom: Što se tiče ostavinskog postupka, često se događa da žene uopšte ne budu obavestene ili su isključene iz rasprave o nasledstvu, bilo da su supruge, majke ili sestre,

te su tako diskriminirane. Pored toga, nadležna opštinska tela zadužena za vođenje evidencije umrlih dužna su da u smrtovnici navedu imena ženskih i muških naslednika, a ne da diskriminišu žene na bilo koji način.

V. Strateški ciljevi

„Nasilje nad ženama u osnovi je pitanje moći. Ono će prestati samo onda kada rodna ravnopravnost i puno osnaživanje žena postanu stvarnost.“ (Generalni sekretar Ujedinjenih nacija, Antonio Guterres)

Svrha strateških ciljeva jeste dati doprinos postizanju ravnopravnosti kroz rad na sprečavanju nasilja, jer je život bez nasilja preduslov i osnovni uslov za ravnopravan život.

Takođe, povećati uticaj i vidljivost međunarodnih standarda i sprovesti nacionalni pravni okvir za zaštitu od nasilja i promovisanje rodne ravnopravnosti, kroz pružanje podrške njihovom sprovođenju nizom mera kojima se promoviše promena u socijalnim i kulturološkim obrascima ponašanja žena i muškaraca.

Osigurati da se prema devojčicama postupa sa punim poštovanjem njihovog dostojanstva i prava kroz promovisanje nenasilnog okruženja u Opštini _____. Osigurati da stručna lica koja pružaju osnovne usluge zaštite žrtvama nasilja u porodici poseduju potrebno znanje da u javne politike integrišu rodni aspekt, kao i da preduzimaju mere potrebne za sprečavanje nasilja u porodici.

Opštinska strategija protiv nasilja u porodici za Opštinu Dragaš ima za cilj sledeće:

- Rad na sprečavanju nasilja u porodici i podizanje svesti u zajednici o negativnim aspektima ove pojave;
- Pобољшanje/razvijanje sistema prikupljanja i razmene podataka između relevantnih aktera;
- Jačanje mehanizama za što brže reagovanje na slučajeve nasilja u porodici i pobољшanje koordinacije između članova grupe tokom njihovog rukovođenja;
- Propagiranje i praćenje sprovođenja praktične politike, kao i predlaganje izmena na osnovu najboljih praksi na terenu.

Na osnovu tri oblasti delovanja, kao što su „*Informisanost i sprečavanje*“; „*Zaštita i koordinacija*“; „*Ekonomsko osnaživanje, rehabilitacija i reintegracija*“, rešavanje strateških i posebnih ciljeva kao što su:

Strateški cilj 1: Pобољшanje institucionalnog sistema za sprečavanje i pružanje kvalitetnih usluga za zaštitu od nasilja u porodici:

Poseban cilj #1.1: Razvijanje kapaciteta stručnih lica za sprečavanje i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici;

Poseban cilj #1.2: Podizanje svesti građana o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici;

Poseban cilj #1.3: Podsticanje građana i žrtava nasilja u porodici da prijavljuju slučajeve nasilja u porodici;

Strateški cilj # 2: Unapređivanje lokalne uprave u sprečavanju i zaštiti od nasilja u porodici:

Poseban cilj # 2.1: Funkcionalizacija Opštinskog koordinacionog mehanizma za zaštitu od nasilja u porodici;

Poseban cilj # 2.2: Jačanje sistema prijavljivanja i podnošenja žalbi radi zaštite od nasilja u porodici;

Poseban cilj # 2.3: Unapređivanje praćenja praktičnih politika i zakonskih obaveza za zaštitu od nasilja u porodici;

Poseban cilj # 2.4: Ekonomsko osnaživanje žena i žrtava nasilja u porodici;

Strateški cilj # 3: Jačanje usluga rehabilitacije i reintegracije žrtava nasilja u porodici:

Poseban cilj # 3.1: Unapređivanje usluga rehabilitacije za zaštitu od nasilja u porodici;

Poseban cilj #3.2: Unapređivanje usluga reintegracije za zaštitu od nasilja u porodici;

VI. Akcioni plan

Br.	Strateški i posebni ciljevi, pokazatelji i aktivnosti	Osnovna vrednost	Privremeni cilj [2021]	Cilj na kraju poslednje godine [2023]	Ishod				
I.	Strateški cilj: Poboljšanje institucionalnog sistema za sprečavanje i pružanje kvalitetnih usluga za zaštitu od nasilja u porodici:								
1	Pokazatelj: % institucionalnih mehanizama koji poseduju znanje potrebno za sprečavanje i obezbeđivanje kvalitetnih usluga za zaštitu od nasilja u porodici	30 %	50 %	70 %	Promovisanje esencijalne ravnopravnosti žena i muškaraca i preduzimanje potrebnih mera za sprečavanje i borbu protiv nasilja u porodici				
2	Pokazatelj: % stanovništva koje poseduje znanje potrebno za sprečavanje i reagovanje na nasilje u porodici	25%	35%	50%	Građani Opštine ____ poseduju znanje potrebno za ovu ulogu i građansku odgovornost za zaštitu i poštovanje ljudskih prava i sprečavanje nasilja u porodici				
I.1	Poseban cilj: Razvijanje kapaciteta stručnih lica za sprečavanje i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici;								
1	Pokazatelj: Broj stručnih lica koja poseduju potrebno znanje o međunarodnim standardima za sprečavanje i borbu protiv nasilja u porodici	30 %	50 %	70%	Međunarodna načela i standardi za sprečavanje i borbu protiv nasilja u porodici sastavni su deo svakodnevnog rada relevantnih mehanizama				
2	Pokazatelj: Broj stručnih lica koja poseduju potrebno znanje o obavezama koje proističu iz domaćeg pravnog okvira za sprečavanje i borbu protiv nasilja u porodici	30%	50%	70%	Davanje prioriteta i povećanje efikasnosti u rešavanju slučajeva za sprečavanje i borbu protiv nasilja u porodici				
Br.	Aktivnost	Vremenski okvir	Budžet			Izvor finansiranja	Vodeća i pomoćna institucija	Proizvod	Referentni dokumenti
			2021	2021	2023				
I.1.1	Održavanje informativnih sastanaka o standardnim operativnim postupcima za zaštitu od nasilja u porodici na Kosovu	2021	200			Opština Donatori	Opština SRR	Predstavnici institucija poseduju potrebno znanje o standardnim operativnim postupcima za zaštitu od nasilja u porodici na Kosovu	Standardni operativni postupci za zaštitu od nasilja u porodici na Kosovu
I.1.2	Razvijanje kapaciteta stručnih lica iz institucija za Konvenciju Saveta Evrope	2022				Opština Donatori	Opština SRR	Stručna lica iz institucija poseduju potrebno znanje o Konvenciji Saveta Evrope o sprečavanju i	Konvencija Saveta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad

	o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici							borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici	ženama i nasilja u porodici
I.1.3	Razvijanje kapaciteta stručnih lica iz institucija u pogledu Zakona protiv nasilja u porodici	2023				Opština Donatori	Opština SRR	Stručna lica iz institucija poseduju potrebno znanje o Zakonu o zaštiti od nasilja u porodici	Zakon o zaštiti od nasilja u porodici
I.1.4	Profilisane i stručne obuke za: osoblje PK, CSR, ZŽ, SRR i KBPP, tužioce, sudije, osoblje zdravstvenih institucija i prihvatilišta, psihologe i socijalne radnike;	2022-2023				Opština Donatori	Opština SRR, PK, CSR, ZŽ, KBPP, tužioci, sudije, zdravstvene institucije, prihvatilišta, psiholozi, socijalni radnici	Nadležni službenici u relevantnim institucijama poseduju napredno znanje o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici	Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici; Memorandum o razumevanju o institucionalizaciji koordinacionog mehanizma protiv nasilja u porodici
I.1.5	Zajednički programi obuke za koordinaciju slučajeva za sprečavanje i zaštitu od nasilja u porodici	2022-2023				Opština Donatori	Opština SRR, PK, CSR, ZŽ, KBPP, tužioci, sudije, zdravstvene institucije, prihvatilišta, psiholozi, socijalni radnici	Nadležni službenici u relevantnim institucijama poznaju institucionalne dužnosti i obaveze u pogledu koordinisanja slučajeva za sprečavanje i zaštitu od nasilja u porodici	Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici; Memorandum o razumevanju o institucionalizaciji koordinacionog mehanizma protiv nasilja u porodici
I.1.6	Zapošljavanje psihologa/pedagoga u svakoj školi	2023				Opština	Opština ODO	Škola ima stručno osoblje za sprečavanje, rešavanje i prijavljivanje slučajeva nasilja nad devojčicama i nasilja u porodici	Zakon o preduniverzitetskom obrazovanju; Strateški plan obrazovanja na Kosovu 2017-2021; Zakon o zaštiti od nasilja u porodici
I.1.7	Razvijanje kapaciteta nastavnika za sprečavanje, identifikovanje i	2022				Opština Donatori	Opština ODO	Školski mehanizmi imaju neophodno znanje o sprečavanju,	Zakon o preduniverzitetskom obrazovanju;

	prijavljivanje slučajeva nasilja nad devojčicama i nasilja u porodici							identifikovanju i prijavljivanju slučajeva nasilja nad devojčicama i nasilja u porodici;	Zakon o zaštiti od nasilja u porodici; Strateški plan obrazovanja na Kosovu 2017-2021
I.1.8	Razvijanje stručnih kapaciteta pružalaca usluga zaštite žrtava nasilja u porodici, konkretno psihičkog nasilja	2023				Opština Donatori	Opština	Međunarodni stručnjaci obučili su pružaoce usluga za zaštitu žrtava nasilja u porodici, konkretno psihičkog nasilja;	Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici; Zakon o zaštiti od nasilja u porodici
I.1.9	Studijske posete državama sa iskustvom u delotvornom radu na slučajevima nasilja u porodici	2023				Opština Donatori	Opština	Prošireno znanje o postupanju sa slučajevima nasilja u porodici u skladu sa međunarodnim standardima;	Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici
	Ukupan budžet za poseban cilj I.1:								
	<i>Od toga kapitalni:</i>								
	<i>Od toga tekući:</i>								
I.2	Poseban cilj: Podizanje svesti građana o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici								
1	Pokazatelj: % građana upoznatih sa građanskim odgovornostima sprečavanja i reagovanja na nasilje u porodici;	20%	40%	60%				Porodica je institucija u kojoj su svi njeni članovi bezbedni, žive u atmosferi sreće, ljubavi i razumevanja, čime se podstiče ravnopravnost među njenim članovima.	
2	Pokazatelj: % građana koji su imali koristi od aktivnosti podizanja svesti o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici							Veća svesti građana u smislu zaustavljanja nasilja u porodici	
Br.	Aktivnost	Rok	Budžet			Izvor finansiranja	Vodeća i pomoćna institucija	Proizvod	Referentni dokumenti
			2021	2022	2023				

I.2.1	Organizovanje kampanje podizanja svesti o ljudskim pravima, sa fokusom na prava žena	2022				Opština Donatori	Opština SRR	Porasla svest građana o ljudskim i pravima žena	Zakon o zaštiti od diskriminacije
I.2.2	Kampanja podizanja svesti o manifestacijama vidova porodičnog nasilja, njegovim posledicama i potrebi sprečavanja nasilja	2022				Opština Donatori	Opština SRR	Edukacija i poboljšanje percepcije šire javnosti o vidovima nasilja, njegovim posledicama i značaju sprečavanja nasilja;	Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici; Zakon o zaštiti od nasilja u porodici
I.2.3	Štampanje i dostavljanje „Istanbulke konvencije“ institucionalnim mehanizmima odgovornim za sprečavanje i zaštitu od nasilja u porodici	2021				Opština Donatori	Opština SRR	Odgovorni institucionalni mehanizmi priznaju mere predviđene kao obavezne „Istanbulskom konvencijom“ za sprečavanje dela nasilja u porodici.	Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici; Nacionalna strategija za zaštitu od nasilja u porodici
I.2.4	Realizacija informativnih sesija sa decom i mladima o ulozi i odgovornostima institucija koje pružaju usluge zaštite žrtvama nasilja	2022				Opština Donatori	Opština SRR	Deca i mladi imaju odgovarajuće znanje o ulozi i odgovornostima relevantnih institucija (kao što su: PK, CSR, ZŽ, KBPP, prihvatilišta)	Standardni operativni postupci za zaštitu od nasilja u porodici na Kosovu
I.2.5	Održavanje informativnih sesija sa ženama i drugim žrtvama nasilja u porodici o ulozi i odgovornostima institucija koje pružaju usluge zaštite žrtvama nasilja	2022				Opština Donatori	Opština SRR	Žene i žrtve nasilja u porodici imaju odgovarajuće informacije o ulozi i odgovornostima relevantnih institucija (kao što su: PK, CSR, ZŽ, KBPP, prihvatilišta)	Standardni operativni postupci za zaštitu od nasilja u porodici na Kosovu
I.2.6	Procena znanja mladih o pojavi nasilja u porodici	2021				Opština Donatori	Opština SRR	Završen izveštaj o proceni; Opština preduzela sve neophodne mere za primenu nalaza iz procene znanja mladih;	Zakon o preduniverzitetskom obrazovanju; Strateški plan obrazovanja na Kosovu
I.2.7	Organizovanje neformalnih aktivnosti (putem umetnosti, pismenih sastava,	2021-2023				Opština Donatori	Opština SRR	Podizanje svesti društva da ne prihvati i ne toleriše	Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad

	izložbi, predstava itd.) u čijem je fokusu sprečavanje i zaštita od nasilja u porodici.							neravnopravnost i nasilje u porodici;	ženama i nasilja u porodici; Zakon o preduniverzitetskom obrazovanju; Strateški plan obrazovanja na Kosovu
I.2.8	Informisanje javnosti putem društvenih mreža o zaštiti koja se pruža žrtvama nasilja u porodici i institucijama kojima žrtve treba da se obrate	2021-2023				Opština Donatori	Opština SRR	Javno mnjenje ima potrebno znanje o postojanju i ulozi službi za zaštitu od nasilja u porodici	Standardni operativni postupci za zaštitu od nasilja u porodici na Kosovu
I.2.9	Televizijske debate i emisije posvećene sprečavanju i borbi protiv nasilja u porodici	2021-2023				Opština Donatori	Opština Opštinski televizijski kanali	Povećan uticaj na smanjenje rodnih nejednakosti i suzbijanje nasilja u porodici;	Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici; Nacionalna strategija za zaštitu od nasilja u porodici
	Ukupan budžet za poseban cilj I.2:								
	Od toga kapitalni:								
	Od toga tekući:								
I.3	Poseban cilj: Podsticanje građana i žrtava nasilja u porodici da prijavljuju slučajeve nasilja u porodici;								
1	Pokazatelj: Br. građana svedoka nasilja u porodici koji su prijavili nasilje	0%	20%	50%	Podizanje poverenja građana, svedoka nasilja u porodici, u relevantne institucije za prijavljivanje slučajeva nasilja;				
2	Pokazatelj: Br. žrtava nasilja u porodici koje su prijavile nasilje	20%	40%	70%	Podizanje poverenja žrtava nasilja u porodici za prijavljivanje nasilja relevantnim institucijama;				
Br.	Aktivnost	Rok	Budžet			Izvor finansiranja	Vodeća i pomoćna institucija	Proizvod	Referentni dokumenti
			2021	2021	2023				

I.3.1	Informisanje građana o zakonskim pravima žrtava nasilja u porodici	2021				Opština Donatori	Opština	Građani imaju relevantno znanje o zakonskim pravima žrtava nasilja u porodici;	Krivični zakonik; Zakon o zaštiti od nasilja u porodici; Standardni operativni postupci za zaštitu od nasilja u porodici na Kosovu	
	<i>Ukupan budžet za poseban cilj I.3:</i>									
	<i>Od toga kapitalni:</i>									
	<i>Od toga tekući:</i>									
Br.	Strateški i posebni ciljevi, pokazatelji i aktivnosti	Osnovna vrednost	Privremeni cilj [2021]			Cilj za poslednju godinu [2023]	Ishod			
II.	Strateški cilj: Unapređivanje lokalne uprave u sprečavanju i zaštiti od nasilja u porodici									
1	Pokazatelj: Opština je izradila lokalne politike za sprečavanje i zaštitu od nasilja u porodici	1	5			7	Sprečavanje i zaštita žrtava nasilja u porodici stavljeni su na listu prioriteta lokalne uprave			
II.1	Poseban cilj: Funkcionalizacija Opštinskog koordinacionog mehanizma za zaštitu od nasilja u porodici									
1	Pokazatelj: Br. sastanaka koje je održao opštinski koordinacioni mehanizam za zaštitu od nasilja u porodici	2	4			8	Opštinski koordinacioni mehanizam za zaštitu od nasilja u porodici ojačan shodno Opisu poslova			
2	Pokazatelj: Br. aktivnosti koje je realizovao opštinski koordinacioni mehanizam za zaštitu od nasilja u porodici	1	5			9	Poboljšana međuinstitucionalna koordinacija i saradnja			
Br.	Aktivnost	Rok	Budžet			Izvor finansiranja	Vodeća i pomoćna institucija	Proizvod	Referentni dokumenti	
			2021	2022	2023					
II.1.1	Održavanje redovnih radnih sastanaka Opštinskog koordinacionog mehanizma za zaštitu od nasilja u porodici	2021				Opština Donatori	Opština SRR	Opštinski koordinacioni mehanizam za zaštitu od nasilja u porodici stavljen u funkciju u skladu sa Opisom poslova i zakonskim	Zakon o zaštiti od nasilja u porodici; Memorandum o razumevanju o institucionalizaciji	

								obavezama relevantnih institucija;	koordinacionog mehanizma protiv nasilja u porodici; Standardni operativni postupci za zaštitu od nasilja u porodici na Kosovu
II.1.2	Podizanje kapaciteta Opštinskog koordinacionog mehanizma za zaštitu od nasilja u porodici za praćenje i izveštavanje Podizanje kapaciteta Opštinskog koordinacionog mehanizma za zaštitu od nasilja u porodici za „Istanbulsku konvenciju“	2021				Opština Donatori	Opština SRR	Opštinski koordinacioni mehanizam za zaštitu od nasilja u porodici stavljen u funkciju u skladu sa Opisom poslova i zakonskim obavezama relevantnih institucija;	Zakon o zaštiti od nasilja u porodici; Memorandum o razumevanju o institucionalizaciji koordinacionog mehanizma protiv nasilja u porodici; Standardni operativni postupci za zaštitu od nasilja u porodici na Kosovu
II.1.3	Izrada Poslovnika o radu Opštinskog koordinacionog mehanizma za zaštitu od nasilja u porodici	2022				Opština Donatori	Opština SRR	Opštinski koordinacioni mehanizam za zaštitu od nasilja u porodici ima odgovarajuće znanje za praćenje i izveštavanje o lokalnim politikama	Važeći pravni i okvir praktične politike; Memorandum o razumevanju o institucionalizaciji koordinacionog mehanizma protiv nasilja u porodici
II.1.4	Izrada i objavljivanje monitoringa i promocije zaštite od nasilja u porodici	2021				Opština Donatori	Opština SRR	Monitoring izveštaj za zaštitu od nasilja u porodici koji je sačinio Opštinski koordinacioni mehanizam za zaštitu od nasilja u porodici	Nacionalna strategija zaštite od nasilja u porodici; Memorandum o razumevanju za institucionalizaciju Koordinacionog mehanizma protiv nasilja u porodici;

II.1.5	Izrada i adresiranje preporuka za lokalnu samoupravu u vezi preduzimanja mera za prevenciju i zaštitu od nasilja u porodici	2022				Opština Donatori	Opština SRR	Rritja e koordinimit institucional dhe orientimi i politikave komunale bazuar në dëshmi.	Nacionalna strategija zaštite od nasilja u porodici; Memorandum o razumevanju za institucionalizaciju Koordinacionog mehanizma protiv nasilja u porodici;
II.1.6	Stvaranje međuopštinskog/regionalnog partnerstva za identifikaciju, upućivanje, stanovanje, rehabilitaciju i osnaživanje žrtava nasilja u porodici	2023				Opština Donatori	Opština SRR	Opštine su stvorile partnerstva za pružanje brzih i efikasnih usluga za žrtve nasilja u porodici	Nacionalna strategija zaštite od nasilja u porodici;
	<i>Ukupan budžet za poseban cilj II.1:</i>								
	<i>Od toga kapitalni:</i>								
	<i>Od toga tekući:</i>								
	Specifični cilj: Jačanje sistema prijavljivanja i pritužbi za zaštitu od nasilja u porodici								
II.2	Pokazatelj: Br. prijavljenih slučajeva nasilja u porodici								
1	Pokazatelj: Br žalbi koje su podnijele žrtve nasilja u porodici	X		X		X		Žrtve nasilja u porodici koriste specijalizovane usluge	
Br.	Aktivnost Identifikovanje slučajeva nasilja u porodici periodičnim prikupljanjem podataka na terenu	Rok	Budžet			Izvor finansiranja Opština	Vodeća i pomoćna institucija Opština	Proizvod	Referentni dokumenti
II.2.1	Identifikovanje slučajeva nasilja u porodici periodičnim prikupljanjem podataka na terenu	2021-2023				Opština	Opština	Porast broja slučajeva koje su na terenu identifikovali relevantni mehanizmi;	Zakon o porodici; Zakon o zaštiti od nasilja u porodici; Zakon o Policiji Kosova

II.2.2	Izrada vodiča posvećenog žrtvama nasilja u porodici, u vezi sa dostupnim uslugama podrške i zakonskim merama za prava žrtve i zaštitu privatnosti Vizuelizacija telefonske linije za prijavu slučajeva nasilja u porodici Vizuelizacija usluga koje nudi Kancelarija za besplatnu pravnu pomoć	2023				Opština Donatori	Opština	Vodič izrađen i prosleđen žrtvama nasilja u porodici;	Važeći pravni okvir koji garantuje i štiti ljudska prava
II.2.3	Organizovanje informativnih sesija za sistem izveštavanja u ruralnim zemljama Organizovanje informativnih sesija za sistem izveštavanja sa najugroženijim grupama (osobe sa invaliditetom, nevećinske zajednice)	2021				Opština Donatori	Opština	Podizanje svesti stanovnika u seoskim područjima o sistemu prijavljivanja nasilja u porodici	Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici; Zakon o zaštiti od nasilja u porodici
II.2.4	Opšti budžet za Specifični cilj II2:								
	<i>Od toga kapitalni:</i>								
	<i>Od toga tekući:</i>								
	Specifični cilj: Unapređenje praćenja politika i zakonskih obaveza za zaštitu od nasilja u porodici								
II.3	Poseban cilj: Unapređivanje praćenja praktičnih politika i zakonskih obaveza za zaštitu od nasilja u porodici								
1	Pokazatelj: Pokazatelji za zaštitu od nasilja u porodici	Pokazatelji identifikovani	Pokazatelji uključeni u bazu podataka			Funkcionalna baza podataka	Integrisanje lokalnog sistema za zaštitu od nasilja u porodici		
2	Pokazatelj: izveštaj o praćenju objavljen					Godišnji izveštaj	Procena napretka u primeni politika i zakonskih obaveza u vezi sa zaštitom od nasilja u porodici		
Br.	Aktivnost	Rok	Budžet			Izvor finansiranja	Vodeća i pomoćna institucija	Proizvod	Referentni dokumenti
			2021	2022	2023				

II.3.1	Prikupljanje standardizovanih podataka o nasilju u porodici	2021-2023				Opština Donatori	Opština	Opština u kontinuitetu generiše podatke o zaštiti od nasilja u porodici;	Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici; Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći
II.3.2	Utvrđivanje potreba, izazova i prioriteta i preduzimanje mera na osnovu analize podataka o sprečavanju i zaštiti od nasilja u porodici	2022				Opština Donatori	Opština	Opština usmerava svoje institucionalne politike i radnje na osnovu kvalitetnih podataka;	Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici; Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći
II.3.3	Izrada godišnjeg izveštaja o zaštiti od nasilja u porodici	2022				Opština Donatori	Opština	Godišnji izveštaj o situaciji sa sprečavanjem i zaštitom od nasilja u porodici objavljen	Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici; Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći
II.3.4	Razvijanje kapaciteta institucija kako bi se obezbedilo prikupljanje, upotreba i analiza kvalitetnih podataka	2022				Opština Donatori	Opština	Institucionalni zvaničnici imaju odgovarajuće znanje o prikupljanju, korišćenju i analizi podataka;	Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici; Memorandum o razumevanju o institucionalizaciji koordinacionog mehanizma protiv nasilja u porodici
	<i>Opšti budžet za Specifični cilj II.3:</i>								
	<i>Od toga kapitalni:</i>								
	<i>Od toga tekući:</i>								

	Specifični cilj: <i>Ekonomsko osnaživanje žena i žrtava nasilja u porodici</i>								
II.4	Strateški cilj: Ekonomsko osnaživanje žena i žrtava nasilja u porodici								
1	Pokazatelj: Br. zaposlenih žrtava nasilja u porodici	X	X		x				Žrtve nasilja u porodici su ekonomski osnažene
2	Pokazatelj: Br. usvojenih opštinskih praktičnih politika za zaštitu žrtava nasilja u porodici	X	X		X				Opština je preduzela sve afirmativne administrativne mere za zaštitu žrtava nasilja u porodici
Br.	Aktivnost	Rok	Budžet			Izvor finansiranja	Vodeća i pomoćna institucija	Proizvod	Referentni dokumenti
			2021	2022	2023				
II.4.1	Izrada opštinskih praktičnih politika koje daju prioritet zapošljavanju žena	2021				Opština Donatori	Opština	Opština je odobrila praktične politike koje daju prioritet zapošljavanju žena	Nacionalna razvojna strategija; Kosovski program za rodnu ravnopravnost 2020-2024; Cilj 5 za održivi razvoj
II.4.2	Organizovanje kurseva/obuka za stručno usavršavanje žrtava nasilja u porodici	2021				Opština Donatori	Opština	Žrtve nasilja u porodici profilisane su u određenim profesijama	Nacionalna razvojna strategija; Kosovski program za rodnu ravnopravnost 2020-2024; Cilj 5 za održivi razvoj
II.4.3	Subvencionisanje/podrška projektima za razvoj žrtava nasilja u porodici	2022				Opština Donatori	Opština	Opština subvencionise razvojne/poslovne projekte žrtava nasilja u porodici	Nacionalna razvojna strategija; Nacionalna strategija za zaštitu od nasilja u porodici; Cilj 5 za održivi razvoj
II.4.4	Izrada praktičnih politika koje izuzimaju žrtve nasilja u porodici od opštinskih taksi, u slučaju otvaranja novog preduzeća	2022				Opština Donatori	Opština	Opština je donela odluku da izuzme žrtve nasilja u porodici od opštinskih taksi za započinjanje novog posla	Istanbulska konvencija; Nacionalna razvojna strategija; Nacionalna strategija za zaštitu od nasilja u porodici

II.4.5	Posredovanje u zapošljavanju za žrtve nasilja u porodici	2022				Opština Donatori	Služba za zapošljavanje	Povećanje broja zaposlenih žrtava nasilja u porodici	Istanbulska konvencija; Nacionalna razvojna strategija; Nacionalna strategija za zaštitu od nasilja u porodici
	<i>Opšti budžet za Specifični cilj II.4:</i>								
	<i>Od toga kapitalni:</i>								
	<i>Od toga tekući:</i>								
Br.	Strateški i posebni ciljevi, pokazatelji i aktivnosti	Osnovna vrednost	Privremeni cilj [2021]			Cilj posljednje godine [2023]	Ishod		
III.	Strateški cilj: Ekonomsko osnaživanje žena i žrtava nasilja u porodici								
1	Pokazatelj: Br. rehabilitacionih usluga za žrtve nasilja u porodici	X	X			X	Olakšati pristup i povećati kvalitet rehabilitacionih usluga za žrtve nasilja u porodici;		
2	Pokazatelj: Br. usluga reintegracije za žrtve nasilja u porodici	X	X			X	Olakšati pristup i povećati kvalitet usluga reintegracije za žrtve nasilja u porodici;		
III.1	Strateški cilj: Unapređivanje usluga rehabilitacije za zaštitu od nasilja u porodici								
1	Pokazatelj: Br. pristupačnih rehabilitacionih usluga	X	X			X	Olakšan je pristup rehabilitacionim uslugama koje su efikasne i održive za žrtve nasilja u porodici;		
2	Pokazatelj: % raspoloživog budžeta za pružanje rehabilitacionih usluga za zaštitu žrtava nasilja u porodici	X	X			X	Opština izdvaja neophodan budžet za pružanje rehabilitacionih usluga za zaštitu žrtava nasilja u porodici;		
Br.	Aktivnost	Rok	Budžet			Izvor finansiranja	Vodeća i pomoćna institucija	Proizvod	Referentni dokumenti
			2021	2021	2023				
III.1.1	Br. rehabilitacionih usluga za žrtve nasilja u porodici	2021-2023				Opština Donatori	Opština	Žrtvama nasilja u porodici nudi se prihvatilište;	Konvencija Saveta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici;

									Zakon o zaštiti od nasilja u porodici
III.1.2	Izdvajanje budžeta za pružanje hitnih usluga žrtvama nasilja u porodici	2023				Opština Donatori	Opština	Budžetirane i dostupne nonstop hitne službe za žrtve nasilja u porodici;	Konvencija Saveta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici
III.1.3	Izrada programa za rehabilitaciju počinioca nasilja u porodici	2022				Opština Donatori	Opština	Počiniocima nasilja u porodici pružaju se usluge profesionalne rehabilitacije	Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici; Nacionalna strategija za zaštitu od nasilja u porodici
III.1.4	Pružanje kvalitetnih usluga deci koja su svedoci nasilja u porodici	2021				Opština Donatori	Opština	Deci koja su svedoci nasilja u porodici nude se usluge profesionalne rehabilitacije	Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici; Nacionalna strategija za zaštitu od nasilja u porodici
III.1.5	Pružanje psiho-socijalnih usluga žrtvama i počiniocima nasilja u porodici	2021				Opština Donatori	Opština	Žrtvama i počiniocima nasilja u porodici pružaju se profesionalne psiho-socijalne usluge	Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici; Nacionalna strategija za zaštitu od nasilja u porodici
III.1.6	Pružanje medicinskih i savetodavnih usluga za očuvanje mentalnog zdravlja žrtava nasilja u porodici	2021				Opština Donatori	Opština	Žrtvama nasilja u porodici pružaju se profesionalne usluge za održavanje mentalnog zdravlja	Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici Nacionalna strategija za zaštitu od nasilja u porodici

III.1.7	Podsticanje NVO da se profilišu samo za pružanje usluga zaštite žrtava nasilja u porodici	2021				Opština Donatori	Opština	U opštini postoje nevladine organizacije za zaštitu žrtava nasilja u porodici	Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici
	Ukupan budžet za poseban cilj III.1:								
	<i>Od toga kapitalni:</i>								
	<i>Od toga tekući:</i>								
III.2	Strateški cilj: Unapređivanje usluga reintegracije za zaštitu od nasilja u porodici								
1	Pokazatelj: Br. zaposlenih žrtava nasilja u porodici	X	X	X				Osnaživanje žrtava nasilja u porodici za samostalan život	
2	Pokazatelj: Br. žrtava nasilja u porodici korisnika subvencija od opštine	X	X	X				Osnaživanje žrtava nasilja u porodici za samostalan život	
Br.	Aktivnost	Rok	Budžet			Izvor finansiranja	Vodeća i pomoćna institucija	Proizvod	Referentni dokumenti
			2021	2022	2023				
III.2.1	Procena potreba žrtava nasilja u porodici	2021				Opština Donatori	Opština	Žrtvama nasilja u porodici pruža se neophodna podrška na osnovu identifikovanih potreba	Istanbulska konvencija Zakon o zaštiti od nasilja u porodici
III.2.2	Zapošljavanje žrtava nasilja u porodici kroz subvencionisanje njihove plate	2022				Opština Donatori	Opština	Opština podržava zapošljavanje žrtava nasilja u porodici subvencionisanjem plata	Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici; Zakon o rodnoj ravnopravnosti
III.2.3	Uključivanje žrtava nasilja u porodici u programe obrazovanja odraslih	2022				Opština	Opština ODO	Žrtve nasilja u porodici edukovane	Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici; Zakon o obrazovanju odraslih

III.2. 4	Pružanje psiho-socijalnih usluga žrtvama nasilja u porodici	2022				Opština Donatori	Opština	Pružanje psiho-socijalnih usluga žrtvama nasilja u porodici	Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici; Nacionalna strategija za zaštitu od nasilja u porodici
III.2. 5	Obezbeđivanje dugoročnog prihvatilišta za žrtve nasilja u porodici	2021				Opština Donatori	Opština	Žrtvama nasilja u porodici ponuđeno bezbedno prihvatilište;	Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici; Nacionalna strategija za zaštitu od nasilja u porodici
III.2. 6									
	<i>Ukupan budžet za poseban cilj III.2:</i>								
	<i>Od toga kapitalni:</i>								
	<i>Od toga tekući:</i>								
III.3	Strateški cilj:								
1	Pokazatelj:								
	<i>Ukupan budžet za poseban cilj III.3:</i>								
	<i>Od toga kapitalni:</i>								
	<i>Od toga tekući:</i>								
	<i>Ukupan budžet za akcioni plan:</i>								
	<i>Od toga kapitalni:</i>								

	<i>Od toga tekući:</i>								
--	------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--

VII. Sprovođenje, praćenje i izveštavanje

7.1. Vremenski raspon strategije

Glavni cilj Opštine Draga[svakako je potpuna primena strateškog dokumenta, što je proces koji će biti određen sprovođenjem aktivnosti i ciljeva navedenih u Akcionom planu podeljenih na godine. Proces sprovođenja strategije biće proces postizanja njenih strateških ciljeva i zadataka.

Proces sprovođenja mera i praktičnih politika predviđenih u Opštinskoj strategiji protiv nasilja u porodici ima vremenski raspon od 5 godina, tj. 2021-2025. Sprovođenje strateških ciljeva zahteva izradu trogodišnjeg Akcionog plana koji definiše posebne ciljeve, konkretne aktivnosti prema odgovornim i pomoćnim institucijama za njihovo sprovođenje, SMART pokazatelje, trenutno stanje, opšti cilj/cilj, finansijska sredstva, koja moraju da budu izračunata u odnosu na budžet predviđen opštinskim okvirom/grantom, kao i rokove za njihovo sprovođenje. Takođe, kada se računaju finansijske potrebe treba uzeti u obzir tekuće ili planirane projekte sa donatorskim sredstvima, u skladu sa posebnim oblastima.

Službenik za rodnu ravnopravnost biće odgovoran za koordinaciju rada tokom izrade Akcionog plana u saradnji sa svim relevantnim akterima. Sve nadležne institucije na lokalnom nivou dužne su da sprovode ciljeve i aktivnosti utvrđene u Strategiji i akcionim planu protiv nasilja u porodici. Takođe, nadležne institucije, odnosno opštinska odeljenja, u svoje godišnje planove rada treba da uključe praktične politike i aktivnosti koje proističu iz strategije.

Praćenje i ocenjivanje sprovođenja ciljeva i efektivnosti relevantnih aktivnosti sastavni su deo strategije i ključna komponenta njenog procesa sprovođenja. Praćenje i ocenjivanje će poslužiti za praćenje napretka strategije, merenje stepena sprovođenja njenih ciljeva u procesu, procenu potreba i utvrđivanje pravaca prilagođavanja, posebno u pogledu aktivnosti. Proces praćenja će sprovesti Opštinski koordinacioni mehanizam za zaštitu od nasilja u porodici, u saradnji sa lokalnim institucijama nadležnim za sprovođenje strateškog dokumenta i uz široko učešće nevladinih organizacija, prihvatilišta i drugih zainteresovanih strana.

Stoga će službenik za rodnu ravnopravnost na kraju svake godine, u saradnji sa Opštinskim koordinacionim mehanizmom za zaštitu od nasilja u porodici, sastaviti godišnji izveštaj koji treba da sadrži ocenu najuspešnijih aktivnosti i razmotri ispunjavanje ciljeva strategije, identifikuje izazove i poteškoće na koje se naišlo tokom procesa sprovođenja i navede konkretne preporuke za otklanjanje prepreka koje se pojavljuju tokom procesa sprovođenja specifičnih i strateških ciljeva. Sledeće je od suštinskog značaja za praćenje sprovođenja strateškog dokumenta i njegove efikasnosti:

- (i) obezbediti postizanje ciljeva,
- (ii) pratiti uložene doprinose i aktivnosti,

(iii) osigurati da se sprovođenje odvija kako je planirano,

(iv) upozoriti nadležne institucije na probleme/odlaganja ili potencijalna pitanja pre nego što situacija postane kritična;

(v) predložiti korektivne radnje ili pregledati strategiju na osnovu stečenih iskustava.

Praćenjem strategije i pokazatelja učinka, Opština Dragas će moći da dobije pregled situacije, odnosno vidi gde strategija stoji sa ostvarivanjem postavljenih ciljeva, učenjem lekcija, preduzimanjem korektivnih mera i, ako je moguće, njenim procesima revizije.

7.2. Mehanizmi za sprovođenje

Sve institucije lokalne uprave dužne su da preduzmu sve neophodne mere kako bi tokom godina izvršile obaveze navedene u „Strategiji i akcionom planu za zaštitu od nasilja u porodici“, u skladu sa svojim odgovornostima i zakonskim ovlašćenjima.

Glavne institucije odgovorne za sprovođenje strategije su Opština Dragaš sa svojim odeljenjima (SRR, CSR, GCPM, ODO), Policija Kosova, tužilaštvo i sudovi.

U daljem tekstu navedene su druge institucije koje mogu da pomognu u sprečavanju nasilja u porodici i zaštiti žrtava: Akcioni tim za bezbednost u zajednici - ATBZ, Lokalni akcioni omladinski savet, NVO.

Kancelarija za zapošljavanje: U koordinaciji sa Centrom za socijalni rad, registruje i evidentira osobe koje se prijavljuju kancelariji, a koje su bile izložene nasilju u porodici. Ovim osobama se u svojstvu tražitelja posla nudi: stručno savetovanje, informacije o mogućnostima zapošljavanja, obuka i posredovanje pri zapošljavanju, informacije o stručnom osposobljavanju i prekvalifikaciji kako bi se pripremili za potrebe tržišta rada.

Zastupnici žrtava blisko saraduju sa drugim institucijama koje pružaju pomoć žrtvama nasilja u porodici i žrtvama drugih vidova nasilja ili trgovine ljudima, kao što su policija, CSR, tužilaštvo, sud, GCPM, prihvatilište, itd. Neke od njihovih dužnosti su: informisati žrtvu o zakonskim pravima, predviđenim važećim zakonima o nasilju u porodici, pripremiti žrtvu za sudska ročišta, pratiti je tokom ročišta u tužilaštvu, sudu itd.

KBPP - Kancelarija za besplatnu pravnu pomoć: Ova kancelarija se nalazi u objektu CSR, koji se nalazi u Mališevu i pruža besplatnu pravnu pomoć žrtvama nasilja.

7.2. Mehanizmi za praćenje i izveštavanje

Sistem praćenja i ocenjivanja će se proširiti na sve nadležne institucije i podržati sprovođenje ciljeva utvrđenih Strategijom, kao i aktivnosti koje će biti definisane u Akcionom planu.

Kako bi se procenio kvalitet i efektivnost intervencija, ili obrnuto, Opštinski koordinacioni mehanizam za zaštitu od nasilja u porodici izveštavaće o napretku u sprovođenju strateškog dokumenta na godišnjoj osnovi.

SRR (da se utvrdi ko na osnovu specifičnosti Opštine) će imati vodeću ulogu u koordinisanju rada, nadzoru i proceni procesa sprovođenja Akcionog plana, a istovremeno će služiti kao Sekretarijat i podnosiće izveštaj na periodičnoj osnovi svake godine/6 meseci direktno predsedniku opštine. U svakom slučaju, Opštinski koordinacioni mehanizam za zaštitu od nasilja u porodici ima obavezu da svake godine sačini „Izveštaj o praćenju“ sprovođenja strateškog dokumenta, koji će biti ključni pokazatelj koji će jasno odražavati napredak ili nazadovanje na nivou sprovođenja ciljeva i aktivnosti predviđenih Akcionim planom. U zavisnosti od preporuka objavljenih u „Izveštaju o napretku“, nadležne institucije su dužne da ih pregledaju i primene na najoptimalnijoj mogućoj osnovi.

Istovremeno, vladine institucije na lokalnom nivou podnosiće izveštaje na osnovu potreba i zahteva upućenih od strane SRR (utvrdiće se ko prema specifičnostima opštine), tako da institucionalni izveštaji budu dosledni i sveobuhvatni.

Nevladine organizacije se podstiču da u partnerstvu sa vladinim institucijama učestvuju u sprovođenju, praćenju i ocenjivanju strateškog dokumenta.

U svakoj inicijativi koju sprovedu, državne institucije, građansko društvo i nevladine organizacije biće podstaknute da dostave svoje izveštaje o praćenju sprovođenja strateškog dokumenta ili izveštaje o sprovedenim aktivnostima u vezi sa projektima i programima za ostvarivanje ljudskih prava dece.